Пригадай і йди вперед: розділ 1 (§§ 1–15)

Діагностувальна робота

Методичні рекомендації

Відповідно до Системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів, затверджених наказом МОН України від 04.05.2026 № 722 (зі змінами), та Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів, затверджених наказом МОН України від 14.08.2026 № 1427, комплексну діагностувальну роботу укладено з урахуванням трьох груп результатів соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі та відповідних критеріїв оцінювання.

Завдання діагностувальної роботи спрямовані на перевірку вмінь учнів аналізувати підприємницькі ситуації, вибирати способи дії та обґрунтовувати власні рішення; визначати необхідні ресурси, обчислювати дохід, витрати й прибуток; розуміти основні поняття підприємництва та бізнес-планування; розпізнавати фінансові й цифрові ризики та ухвалювати обґрунтовані й безпечні рішення.

Діагностувальні завдання

Завдання тестового характеру *(кожне оцінюється в 0,5 бала — максимум за виконання тестових завдань — 6 балів)*

Із кількох варіантів відповідей вибери одну правильну й обведи її.

Завдання 1. Під час шкільного ярмарку Богдан вирішив продати власноруч зроблену вазу. Яка риса проявляється в його діях насамперед?

А Винахідливість

Б Ініціативність

В Схильність до ризику

Г Гнучкість

Завдання 2. Дарина готується до свята Геловін. Її бюджет обмежений. Яке рішення демонструє економічне мислення?

А Купляти те, що хочеться, доки гроші не скінчаться.

Б Купити тільки те, що коштує дешево.

В Визначити найважливіше і скласти кошторис.

Г Нічого не купляти й не піти на свято.

Завдання 3. Щоб організувати час ефективніше Дмитро вирішив знайти своїх "пожирачів часу". Який інструмент йому в цьому допоможе?

А Органайзер

Б Тайм-трекер

В Онлайн-календар

Г Будильник

Завдання 4. Маркетолог Олена веде сторінку бізнес-клієнта в Інстаграмі. Вона пише йому повідомлення: "Привіт! Ти занадто занудний і дарма заморочуєшся з цими фотками :) Вважаю, що все норм і залишаю так, як є." Що варто змінити, щоб лист відповідав бізнес-етикету?

А Записати голосове повідомлення замість тексту.

Б Додати більше смайликів.

В Додати до повідомлення фото, які будуть опубліковані.

Г Скласти повідомлення у ввічливішій формі.

Завдання 5. Андрій хоче створити мобільний застосунок "Мої кишенькові гроші". Яке запитання допоможе оцінити життєздатність ідеї?

А За яку ціну продавати застосунок?

Б У яких кольорах оформити дизайн застосунку?

В Хто буде користуватися цим застосунком і яку проблему користувача він вирішує?

Г Які мови програмування потрібні для створення застосунку?

Завдання 6. Учні порівнюють два інтернет-магазини музичних інструментів: в одного великий асортимент товарів, у другого — швидка доставка. Що допоможе визначити, хто є сильнішим конкурентом?

А Власні уподобання

Б Розташування складу магазину

В Потреби цільової аудиторії

Г Кількість лайків у соцмережах

Завдання 7. Марійка хоче продавати футболки з принтами на українську тематику. Вона планує спочатку продавати в Києві, а потім — за кордоном. Який формат бізнесу вона створює?

А Місцевий

Б Локальний

В Локальний із потенціалом глобального

Г Глобальний

Завдання 8. Олена створила бізнес-план магазину іграшок, але не врахувала витрати на охорону приміщення. Який ризик це створює?

А Перевитрати бюджету й зниження прибутку.

Б Збільшення кількості клієнтів.

В Проблеми під час перевірки органів контролю.

Г Посилення конкурентної боротьби.

Завдання 9. Яку підприємницьку діяльність можна розпочати без початкового капіталу?

А Виробництво стильних чохлів для смартфонів

Б Створення медіа-контенту

В Невеличке кафе

Г Виробництво електроенергії

Завдання 10. Тетяна розглядає два варіанти: купити електрогенератор за 100 000 грн або взяти його в лізинг на 3 роки. Який аргумент на користь лізингу може бути вирішальним?

А Витрати розподіляються на довгий період часу.

Б Обладнання відразу стає її власністю.

В Вона не платить нічого.

Г Лізинг — це завжди дешевше.

Завдання 11. Марійка підготувала для потенційних інвесторів бізнес-план виробництва футболок з принтами на українську тематику. Вона врахувала доходи, витрати, податки й відкладання до резервного фонду. Який додатковий елемент зробить цей план переконливішим?

А Список друзів проєкту

Б Скриншоти постів із вподобайками з інстаграму

В Фото людей в футболках

Г Ретельний прогноз розвитку бізнесу на 6 місяців

Завдання 12. Дохід швейної майстерні за місяць склав 120 000 грн, а витрати— 100 000 грн. Яка рентабельність бізнесу була в цьому місяці?

А 2 %

Б 16,7 %

В 20 %

Г 120 %

Ключ оцінювання

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Б	В	Б	Г	В	В	В	А	Б	А	Г	В

Завдання на впорядкування, визначення понять та аналіз підприємницьких ситуацій *(завдання оцінюються від 0,5 до 2 балів — залежно від рівня складності й обсягу)*

Виконай завдання та напиши відповідь.

Завдання 13. **Послідовність підприємницьких кроків.** Підприємець хоче відкрити невелику майстерню з ремонту велосипедів. Віднови логічну послідовність його дій, вписавши номери від 1 до 4.

____ Проаналізувати потреби потенційних клієнтів і конкурентів.

____ Визначити необхідні ресурси, витрати й очікувані доходи.

____ Сформувати бізнес-ідею та визначити, яку проблему клієнтів вона розв’язуватиме.

____ Розпочати діяльність і відстежувати результати роботи.

Завдання 14. **Поверніть поняттям їхні назви.** Прочитай пояснення й упиши відповідний термін із довідки.

1. Вільна або недостатньо заповнена частина ринку, де є попит на певний товар чи послугу, — це _____.

2. Документ, у якому визначено цілі справи, необхідні ресурси, витрати й очікувані результати, — це _____.

3. Регулярне спостереження за показниками діяльності підприємства й перевірка досягнення запланованих результатів — це _____.

4. Можливість користуватися обладнанням або майном за договором, не купуючи його відразу у власність, — це _____.

Довідка: *бізнес-план, ринкова ніша, моніторинг, лізинг.*

Завдання 15. Продажі без універсального рішення. Підприємиця виготовляє авторські сумки. Вона розглядає три способи реалізації продукції: продаж на ярмарку, у власному магазині та через інтернет-магазин.

Ярмарок

Інтернет-магазин

Власний магазин

Під час планування продажів вона з’ясувала:

- На ярмарку можна безпосередньо спілкуватися з покупцями, але кількість відвідувачів і продажів залежить від місця й часу проведення.
- Власний магазин дає змогу постійно представляти весь асортимент, проте потребує витрат на оренду й утримання приміщення.
- Інтернет-магазин відкриває доступ до покупців із різних регіонів, але потребує витрат на просування, якісного представлення товару й організації доставки.

• Підприємиця має обмежений стартовий капітал і ще не знає, які моделі сумок матимуть найбільший попит. Який спосіб продажу доцільно використати на початковому етапі? Поясни, як саме він допоможе перевірити попит і зменшити невизначеність.

• Після перших продажів підприємиця виявила, що покупці з інших міст цікавляться її продукцією, але перед замовленням хочуть побачити сумки наживо. Запропонуй поєднання двох способів продажу, яке дасть змогу задовольнити цю потребу. Поясни, яку роль виконуватиме кожен із них.

Завдання 16. Комплексний кейс “Друге життя речей: бізнес із користю”. Володимир захоплюється дизайном одягу й шиттям. Він помітив, що багато людей мають одяг, якого вже не носять, але не хочуть викидати. Хлопець вирішив створити майстерню, де зі старих речей виготовлятимуть сумки, аксесуари й оновлений одяг.

У Володимира вже є швейна машинка, ноутбук і невелике приміщення. Знайомий уміє фотографувати й готовий допомагати з веденням сторінок у соціальних мережах.

Володимир планує приймати замовлення онлайн. Перед початком роботи він розрахував можливі показники за місяць:

- Кількість замовлень — 30.
- Середня вартість одного замовлення — 400 грн.
- Змінні витрати на одне замовлення — 170 грн.
- Постійні витрати — 4 500 грн.

Напередодні запуску Володимир отримав повідомлення нібито від представників рекламної платформи. Обіцяють безоплатне просування, але просять перейти за посиланням і ввести пароль та код із SMS. Знайомі водночас радять відразу придбати дороге обладнання в кредит.

• Визнач, яку потребу споживачів може задовольнити майстерня Володимира. Назви два ресурси, які вже є в його розпорядженні.

• Обчисли очікуваний прибуток майстерні за місяць за наведеними показниками, не враховуючи податків та інших не зазначених в умові витрат. Запиши обчислення й результат у гривнях.

• Які два рішення ти порадиш ухвалити Володимирові перед початком роботи: щодо підозрілої пропозиції та придбання обладнання? Обґрунтуй кожне з них.

Критерії оцінювання

Нижче подано максимальну кількість балів і те, що саме перевіряють у кожному блоці. Відкриті відповіді можуть відрізнятися від орієнтовних, якщо вони змістовно правильні й належно аргументовані.

Номер завдання	Максимальна кількість балів	Примітка
1	0,5	Звертаємо увагу на правильність відповіді

Номер завдання	Максимальна кількість балів	Примітка
2	0,5	Звертаємо увагу на правильність відповіді
3	0,5	Звертаємо увагу на правильність відповіді
4	0,5	Звертаємо увагу на правильність відповіді
5	0,5	Звертаємо увагу на правильність відповіді
6	0,5	Звертаємо увагу на правильність відповіді
7	0,5	Звертаємо увагу на правильність відповіді
8	0,5	Звертаємо увагу на правильність відповіді
9	0,5	Звертаємо увагу на правильність відповіді
10	0,5	Звертаємо увагу на правильність відповіді
11	0,5	Звертаємо увагу на правильність відповіді
12	0,5	Звертаємо увагу на правильність відповіді
13	0,5	**Послідовність підприємницьких кроків** Правильні номери навпроти наведених в учнівському варіанті дій: 2, 3, 1, 4. 1. Сформувати бізнес-ідею та визначити, яку проблему клієнтів вона розв’язуватиме. 2. Проаналізувати потреби потенційних клієнтів і конкурентів. 3. Визначити необхідні ресурси, витрати й очікувані доходи. 4. Розпочати діяльність і відстежувати результати роботи. *Оцінюємо вміння визначати логічну послідовність етапів започаткування власної справи: від формування бізнес-ідеї та дослідження ринку до планування ресурсів і початку діяльності*

Номер завдання	Максимальна кількість балів	Примітка
14	0,5	**Поверніть поняттям їхні назви** 1 — ринкова ніша; 2 — бізнес-план; 3 — моніторинг; 4 — лізинг. *Перевіряємо розуміння змісту основних підприємницьких понять: ринкова ніша, бізнес-план, моніторинг, лізинг. Оцінюємо вміння співвідносити поняття з їхніми поясненнями*
15	2	**Продажі без універсального рішення** • Орієнтовна відповідь *(1 бал)*: ярмарок, оскільки він дає змогу спостерігати за реакцією покупців, порівнювати попит на моделі й отримувати відгуки без постійних витрат на торгове приміщення. *0,5 бала* — доцільний вибір; *0,5 бала* — обґрунтування перевірки попиту й зниження початкових витрат / невизначеності. • Орієнтовна відповідь *(1 бал)*: інтернет-магазин і ярмарки / тимчасові виставки в різних містах. Інтернет-магазин представляє асортимент і приймає замовлення, а офлайн-події дають покупцям змогу оглянути сумки наживо. *0,5 бала* — доречне поєднання; *0,5 бала* — пояснення ролі кожного способу продажу. Можна зараховувати й інші обґрунтовані рішення, якщо вони узгоджуються з умовами, зокрема доступністю товару для огляду покупцями з інших міст і відповідають обмеженому бюджету. Сам факт вибору способу продажу без аргументації не є повною відповіддю. *Оцінюємо вміння аналізувати переваги й недоліки різних способів реалізації продукції, вибирати доцільні канали продажу з урахуванням обмеженості ресурсів і потреб покупців. Враховуємо обґрунтованість рішень, уміння поєднувати різні способи продажу й передбачати можливі ризики.*
16	3	**Комплексний кейс “Друге життя речей: бізнес із користю”** • Потреба й ресурси *(1 бал):* потреба в повторному використанні одягу, виготовленні індивідуальних виробів, екологічній альтернативі викиданню речей — *0,5 бала.* Будь-які два наявні

Номер завдання	Максимальна кількість балів	Примітка
		ресурси (швейна машинка, ноутбук, приміщення, навички дизайну / шиття, допомога знайомого) — *0,5 бала.* • Розрахунок очікуваного прибутку *(1 бал):* • Дохід: 30 × 400 = 12 000 грн. • Змінні витрати: 30 × 170 = 5 100 грн. • Загальні витрати: 5 100 + 4 500 = 9 600 грн. • Прибуток: 12 000 − 9 600 = 2 400 грн. *Орієнтовна деталізація: по 0,25 бали за правильно визначені дохід, змінні витрати, загальні витрати й прибуток. Ураховувати коректний спосіб розв'язування та можливість послідовної помилки в арифметиці.* • Рішення *(1 бал):* щодо підозрілої пропозиції — не переходити за посиланням, не вводити пароль і SMS-код, перевірити пропозицію офіційними каналами *(0,5 бала);* щодо обладнання — не поспішати з кредитом, оцінити наявні ресурси, попит, умови кредиту й фінансові можливості *(0,5 бала).* *Зараховувати інші обґрунтовані рішення, якщо учень / учениця визначає ризик передавання даних і бере до уваги фінансові можливості майстерні.* *Оцінюємо вміння визначати потреби споживачів і ресурси для започаткування бізнесу, розраховувати доходи, витрати й прибуток. Перевіряємо здатність розпізнавати ознаки цифрового шахрайства, оцінювати фінансові ризики й ухвалювати обґрунтовані рішення щодо придбання обладнання. Враховуємо правильність обчислень, логічність висновків та аргументованість запропонованих рішень.*

У завданнях із відкритою відповіддю можуть зараховуватися інші варіанти, якщо вони логічні, відповідають умові й належно обґрунтовані.